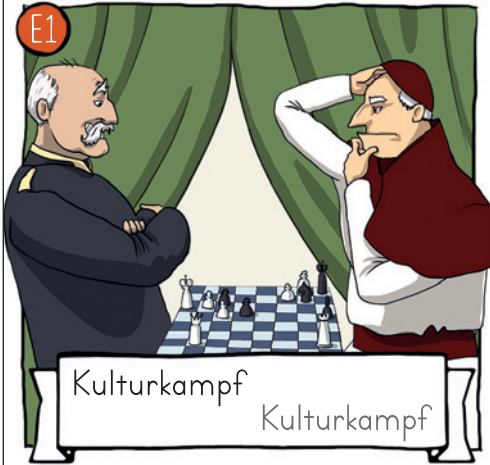

- Konflikt im Deutschen Kaiserreich zwischen Bismarck und der katholischen Kirche
- es ging um den Einfluss der katholischen Minderheit im Reich
- zu dieser gehörten auch die Polen
- Versuch Staat und Kirche zu trennen, um kirchlichen Einfluss zu minimieren
- endete mit Kompromiss und Annäherung, um gemeinsam gegen Sozialisten vorzugehen

1871-1887

- konflikt w Cesarstwie Niemieckim między Bismarckiem a Kościołem Katolickim
- chodziło o wpływ mniejszości katolickiej w cesarstwie
- należeli do niej również Polacy
- próby oddzielenia państwa od kościoła w celu zminimalizowania wpływu kościoła
- zakończona kompromisem i zbliżeniem, aby współpracować przeciwko socjalistom

przeciąć

złożyć

schneiden

..... falten

- seit 1701 Königreich, vorher Herzogtümer Brandenburg und Preußen
- Königreich Preußen als größter Bundesstaat des Kaiserreichs
- König von Preußen zugleich Deutscher Kaiser, preußischer Ministerpräsident fast immer auch Reichskanzler
- mehrheitlich protestantisch; katholische Regionen, vor allem Rheinland und Teilungsgebiete Polens
- mit Abdankung Wilhelms II. am 09.11.1918 endete die Monarchie in Preußen

1701-1918

- od 1701 r. królestwem, dawniej księstwa Brandenburskie i Pruskie
- Królestwo Prus największym państwem w Cesarstwie
- król Prus jednocześnie cesarzem niemieckim, pruski premier niemal zawsze kanclerzem Rzeszy
- w większości protestanckie; regiony katolickie, zwłaszcza Nadrenia i ziemie polskie pod zaborami
- wraz z abdykacją Wilhelma II w dniu 09.11.1918 r. upadek monarchii w Prusach

- 1871 zweitärkste Partei im Reichstag
- politische Partei der Katholiken im Reich
- durch Reichsgründung waren Katholiken Minderheit
- in Opposition zu Bismarcks Politik, der sie als „Reichsfeinde“ bezeichnete
- Kreis polnischer Abgeordneter im Reichstag arbeitete mit Zentrum zusammen

1870

- w 1871 r. druga najsilniejsza partia w Reichstagu
- katolicka partia polityczna w Rzeszy
- przez utworzenie Cesarstwa Niemieckiego katolicy byli mniejszością
- w opozycji do polityki Bismarcka, który nazwał ją „wrogiem Rzeszy”
- Koło zrzeszające posłów polskich w Reichstagu współpracowało z Centrum

- in Deutsch-Französischem Krieg 1870/71 kämpften die deutschen Staaten unter Führung Preußens gegen Frankreich
- nach Verhandlungen, Gewährung von Sonderrechten und Ausgleichszahlungen stimmten süddeutsche Staaten der Gründung eines preußisch dominierten gemeinsamen Staates zu
- Ausrufung des preußischen Königs Wilhelm I. als Deutscher Kaiser am 18.01.1871 in Versailles

1871

- w czasie wojny francusko-pruskiej w 1870/71 r. związek Północnoniemiecki pod przywództwem pruskim walczył z państwami południowoniemieckimi
- po negocjacjach, przyznaniu szczególnych praw i rekompensat państwa południowoniemieckie zgodziły się na utworzenie wspólnego państwa zdominowanego przez Prusy
- ogłoszenie 18.01.1871 r. w Wersalu króla pruskiego Wilhelma I. cesarzem niemieckim

Kanzelparagraph
Kanzelparagraph

- Vorschrift des deutschen Strafgesetzbuches
- Verbot für Geistliche zu politischen Themen Stellung zu nehmen
- es drohte eine Freiheitsstrafe bis zu 2 Jahren
- Mieczysław Ledóchowski, seit 1866 Erzbischof von Gnesen und Posen, weigerte sich die Vorschrift zu beachten
- von Preußen 2 Jahre inhaftiert, noch in Haft vom Papst zum Kardinal erhoben, von polnisch- und deutschsprachigen Katholiken im Reich verehrt

1871

- przepis niemieckiego kodeksu karnego
- zakaz wypowiedzania się duchowieństwa na tematy polityczne
- groźba kary pozbawienia wolności do lat 2
- Mieczysław Ledóchowski, arcybiskup gnieźnieński i poznański od 1866 r., odmówił zastosowania się do tego przepisu
- został uwięziony przez Prusy na 2 lata, po uwieszeniu papież nadał mu tytuł kardynała, czczony przez polsko- i niemieckojęzycznych katolików w Rzeszy
- został uwieszony przez Prusy na 2 lata, po uwieszeniu papież nadał mu tytuł kardynała, czczony przez polsko- i niemieckojęzycznych katolików w Rzeszy

przeciąć

.....
złożyć

schneiden

.....
falten

Maigesetze
Ustawy majowe

- mehrere Gesetze, die jeweils im Mai der Jahre 1873, 1874 und 1875 verabschiedet wurden, u.a.:
- staatliche Prüfung für Geistliche
- Meldepflicht für neu eingestellte Geistliche
- Verbot aller Mönchs- und Nonnenorden, die sich nicht der Krankenpflege widmeten

1873

- kilka ustaw uchwalonych w maju 1873, 1874 i 1875 r., m.in.:
- egzamin państwowy dla duchownych
- wprowadzenie obowiązku meldunku rejestracji nowo przyjętych duchownych
- zakazano wszystkich zakonów męskich i żeńskich, które nie były poświęcone opiece nad chorymi

Zivilehe
Małżeństwo cywilne

- „zivil“ hier im Gegensatz zu „kirchlich“
- in Preußen 1874, im Reich 1875 eingeführt
- gesetzlich wird ausschließlich standesamtliche Trauung anerkannt
- kirchliche Trauung darf erst nach der standesamtlichen durchgeführt werden

1875

- „cywilny“ tutaj w przeciwieństwie do „kościelny“
- w Prusach w 1874 roku, do Rzeszy wprowadzone w 1875 roku
- wyłącznie małżeństwo cywilne jest uznawane przez prawo
- małżeństwo kościelne może być zawarte dopiero po małżeństwie cywilnym

Massenausweisungen
Rugi Pruskie

- ab 1885 zunächst nur aus dem Königreich Preußen, dann aus dem ganzen Reich Ausweisung von etwa 35.000 russischen und österreichischen Staatsangehörigen
- mehrheitlich waren es polnischsprachige Familien, die aus den anderen Teilungsgebieten aus wirtschaftlichen oder politischen Gründen nach Preußen eingewandert waren
- unter den Ausgewiesenen waren auch ca. 10.000 Juden
- Gründe waren wachsender Antisemitismus und Nationalismus

1885–1887

- od 1885 r. początkowo tylko z Królestwa Pruskiego, potem zaś z całego Cesarstwa Niemieckiego wypędzenie około 35.000 obywateli Rosji i Austrii
- większość z nich to rodziny polskojęzyczne, które z pozostałych zaborów wyemigrowały do Prus z powodów ekonomicznych lub politycznych
- wśród wypędzonych było ok. 10.000 Żydów
- przyczyny: nasilenie antysemityzmu i nacjonalizmu

- ursprünglicher Name „Verein zur Förderung des Deutschtums in den Ostmarken“
- gegründet 1894 in Posen
- Ziel des Vereins: Germanisierung der bei Teilungen Polens durch Preußen annektierten Gebiete
- aus Anfangsbuchstaben der Gründer entstand polnisches Schimpfwort „HKT=HaKaTa“ oder „Hakatist“ = Feind der Polen

1894–1934

- oryginalna nazwa „Verein zur Förderung des Deutschtums in den Ostmarken“ („Towarzystwo na rzecz niemieckości Marchii Wschodniej“)
- założona w 1894 r. w Poznaniu
- cel związku: germanizacja ziem polskich w zaborze pruskim
- od pierwszych liter nazwisk założycieli pochodzi polskie wyzwisko „HKT=HaKaTa” lub „Hakatysta” = wróg Polaków

przeciąć

złożyć

schneiden
.....
falten

- nach Reichsgründung Deutsch als einzige Unterrichtssprache in Volksschule festgelegt
- Ausnahme: nur Religionsunterricht auf Polnisch
- 1901 Anordnung in Preußen: in mehrheitlich von Polen bewohnter Stadt Wreschen Religionsunterricht auf Deutsch
- mehrwöchiger Streik von 118 Schülern → harte Gerichtsstrafen
- 1906 folgte Streik von ca. 48000 Schüler an 755 Schulen → Preußen reagierte mit harten Strafen

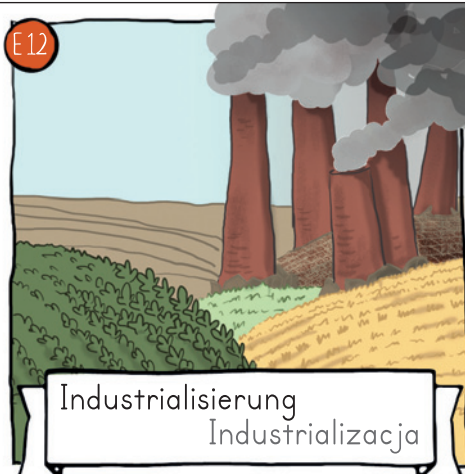
1901

- po powstaniu Cesarstwa Niemieckiego j. niemiecki jedynym ustanowionym prawem językiem nauczania w szkołach podstawowych
- wyjątkiem lekcje religii w j. polskim
- w 1901 r. zarządzeniem pruskiego rządu we Wrześni, mieście zamieszkałym głównie przez Polaków, lekcje religii w języku niemieckim
- strajk 118 uczniów i uczennic trwający kilka tygodni → surowe wyroki sądowe
- w 1906 r. strajk ok. 48000 uczniów w 755 szkołach → Prusy znowu zareagowały surowymi karami

- Politik des Deutschen Kaiserreichs in Gebieten der Teilungen Polens
- Ziel: Zurückdrängen der polnischen Sprache und Kultur und langfristig Assimilierung der polnischen Bevölkerung
- Maßnahmen: Ansiedlung deutscher Familien in diesen Gebieten, Vertreibung polnischer Grundbesitzer und Zwangsmaßnahmen gegen den Gebrauch von Polnisch in der Öffentlichkeit

- polityka Cesarstwa Niemieckiego na terenach polskich pod zaborem
- cel: wyparcie polskiego języka i kultury oraz długotrwała asymilacja ludności polskiej
- w połączeniu z osiedlaniem na tych terenach rodzin niemieckich, wypędzeniem polskich właścicieli ziemskich i środkami przymusu przeciwko publicznemu używaniu języka polskiego

- begann in England in 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts
- Landflucht führt zu Verstädterung. Probleme: fehlender Wohnraum, mangelnde Infrastruktur und Überangebot an Arbeitskräften
- Pauperismus: Verelendung großer Bevölkerungsteile
- zwei Schwerpunkte im Kaiserreich: Ruhrgebiet und oberschlesisches Industrieviertel rund um Kattowitz

- zaczęła się w Anglii w drugiej połowie XIX wieku
- migracja ludności ze wsi do miast prowadzi do urbanizacji. Problemy: brak mieszkań, brak infrastruktury i nadmiar siły roboczej
- pauperyzm: zubożenie dużej części ludności
- dwa główne obszary w Cesarstwie: Zagłębie Ruhry i Górnośląski Okręg Przemysłowy wokół Katowic

- durch Preußen von Österreich erobert
- schon Friedrich II. holte Spezialisten für Bergbau (Kohle, Silber, Blei)
- bereits Ende des 18. Jh. in Tarnowitz erste Dampfmaschine, in Gleiwitz erster Kokshochofen Deutschlands
- in Kattowitz Einführung englischer Puddelöfen durch Schotten John Baildon
- Entwicklung zu Industriezentrum vergleichbar dem Ruhrgebiet

- podbity przez Prusy Austriackie
- już Fryderyk II. sprowadził specjalistów od górnictwa (węgiel, srebro, ołów)
- pod koniec XVIII w. w Tarnowskich Górach powstała pierwsza maszyna parowa, w Gliwicach pierwszy w Niemczech wielki piec opalany koksem
- wprowadzenie w Katowicach angielskich pieców pudlingowych przez Szkota Johna Baidona
- rozwój w kierunku centrum przemysłowego porównywalnego z Zagłębiem Ruhry

przeciąć

złożyć

schneiden

fallen

- Arbeits-/Binnenmigration innerhalb des Kaiserreichs
- aus überwiegend ländlich geprägten preußischen Teilungsgebieten ins Ruhrgebiet zugewanderte Familien
- arbeiteten dort vor allem als Bergleute
- um 1910 gab es ca. 500.000 „Ruhrpolen“
- haben Kultur und Sprache des Ruhrgebiets mit geprägt, heute noch an vielen Familiennamen ablesbar

- migracja zarobkowa/wewnętrzna w cesarstwie
- rodziny napływowe w większości z wiejskich terenów zaboru pruskiego do Zagłębia Ruhry
- pracowali tam głównie jako górnicy
- ok. 1910 r. było ok. 500.000 „Polaków z Zagłębia Ruhry“
- przyczynili się do ukształtowania kultury i języka Zagłębia Ruhry, co do dziś jest widoczne w wielu nazwiskach

- staatsrechtliche Idee, die in Europa entwickelt wurde
- Entwicklung seit dem Investiturstreit über Religionskriege, Aufklärung, Kulturkampf bis hin zur modernen Säkularisierung
- in Ländern jeweils anders umgesetzt

- idea prawa krajowego, rozwinięta w Europie
- rozwój od sporu o inwestyturę, poprzez wojny religijne, oświecenie, walkę kulturową aż po współczesną sekularyzację
- w różnych krajach wdrożony inaczej

